

KAPITTEL 2

Offentlige anskaffelser i Norge: forskningen gjennom to tiår

Jan Ole Similä

Nord Universitet

Marius Langseth

Høyskolen Kristiania

Abstract: Procurement is of great importance for the public sector to be able to produce the large number of services it provides, within health, education, infrastructure, defense, police, etc. The economic scope of public procurement is significant, and therefore it is also used as a tool to achieve national political goals, e.g., related to reaching environmental goals or the promotion of innovations. Through research we can look at whether public funds are used effectively and whether they contribute to the achievement of defined goals. The aim of this chapter is to review the Norwegian research on public procurement (research published in international journals). This literature review shows that Norwegian research on public procurement in the period 2001–2019, is modest. In recent years, however, there has been a certain increase in the number of research publications, which is mainly because of a few Ph.D.-candidates who have been interested in research aimed at public procurement.

Keywords: public procurement, literature review, publications, Norway

1 Introduksjon

I hvilken grad bidrar forskning til å utforske, beskrive og forklare offentlige anskaffelser i Norge? Det brukes over 550 milliarder kroner på offentlige anskaffelser i Norge, noe som utgjør ca. 16 % av BNP. Thai (2001) peker på at offentlige anskaffelser er en betydelig økonomisk aktivitet staten er involvert i. Offentlige anskaffelser kan være et instrument for å realisere samfunnsmessig viktige mål, som f.eks. stimulere til grønn handel, etisk

Sitering av denne artikkelen: Similä, J. O. & Langseth, M. (2021). Offentlige anskaffelser i Norge: forskningen gjennom to tiår. I M. Langseth & J. O. Similä (Red.), *Å kjøpe for Norge* (Kap. 2, s. 15–38). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.128.ch2>

Lisens: CC-BY 4.0.

handel, bærekraft og innovasjon, eller å hindre sosial dumping. Dette er mål som kommer i tillegg til mål innbakt i lov om offentlige anskaffelser, hvor lovgiver ønsker å legge til rette for å fremme effektiv bruk av samfunnets ressurser, bl.a. via et fungerende leverandørmarked hvor det er konkurranse om offentlige oppdrag. Utfordringen for innkjøpere i offentlig sektor er å levere resultater som sikrer opprettholdelse av ulike tjenestetilbud samtidig som man leverer resultater på de overordnede politiske målene.

Begrepet offentlige anskaffelser er ikke gitt en autorativ definisjon, så vi finner f.eks. at EU, OECD og FN har sine egne, litt ulike, definisjoner. Thai (2008) drar veksler på en definisjon fra FNs utviklingsprogram (referert i Thai, 2008, s. 5) i sin definisjon:

Procurement is the overall process of acquiring goods, civil works and services which includes all functions from the identification of needs, selection and solicitation of sources, preparation and award of contract, and all phases of contract administration through to the end of a services' contract or the useful life of an asset.

I tillegg inkluderer Thai (2008) en presisering om at offentlige anskaffelser også dreier seg om virksomhetens strategi og policy, prosedyrer, personell, organisering og informasjon. Når vi først utvider forståelsen av begrepet, kan det være en ide også å favne om juridiske rammebetingelser, institusjonelle rammebetingelser, leverandørmarkedet, offentlig politikk og den økonomiske situasjonen i samfunnet, for å nevne noen viktige forhold som kan påvirke offentlige anskaffelser. En slik utvidet begrepsforståelse vil bidra til en mer helhetlig forståelse av utfordringene.

Problemstillingen er relativt enkel, ved at vi ønsker å sjekke status på den empiriske forskningen rettet mot offentlige anskaffelser i Norge. Når vi velger å fokusere på den empiriske forskningen henger det sammen med at det internasjonalt viser seg å være god kommunikasjon mellom forskning og praksis, hvor de som forsker på «public procurement has made a virtue out of constructively engaging with practitioners and addressing their interests» (Flynn & Davis, 2014, s. 140).

Metodisk benytter vi en tradisjonell tilnærming til litteraturstudien, hvor vi søker å kartlegge

- volumet av forskning
- tema og problemstillinger det er forsket på
- hvilke forskningsdesign som benyttes
- hvilke datainnsamlingsmetoder som nyttes
- hvilke typer virksomheter data genereres fra
- innkjøpsfaglige utfordringer som berøres
- hvilke fagmiljø som er mest aktive på området

Litteraturgjennomgangen bidrar til å gi et nødvendig grunnlag for videre forskning rettet mot offentlige anskaffelser. For å legge et grunnlag for videre forskning, etablerer vi i diskusjonskapitlet en konseptuell modell, hvor vi både plasserer den publiserte forskningen samt synliggjør forskningsmessige muligheter fremover.

2 Metode

I dette delkapitlet vil vi redegjøre for hvordan litteraturgjennomgangen er gjennomført.

Den metodiske tilnærmingen til litteraturgjennomgangen er først og fremst inspirert av Wynstra (2010), som gjennomførte en review av *Journal of Purchasing and Supply Management*, hvor han utviklet en liste for kategorisering av artikler. Wynstra nyttet følgende kategorier: Tema; Forskningsdesign; Datainnsamlingsmetode; Dataanalyse; Type produkt; Type kjøp; Industri og sektor. Hver kategori var så delt inn i relativt finmaskede underkategorier. I tillegg samlet Wynstra inn data om publiseringsår, forfattere, institusjonstilknytning samt omfang av sitering av de publiserte artiklene. Vi har modifisert Wynstra sin kategorisering noe, ut fra at vi opererer med et mer begrenset omfang av artikler.

Vi drar vi også veksler på en review av Lange, Telgen og Schotanus (2014). Mens Wynstra (2010) sin review var knyttet til ett tidsskrift, hadde Lange et al. (2014) avgrenset sin review til å omhandle offentlige anskaffelser. Det som var særlig interessant hos Lange et al. (2014), var søkebegrepene de nyttet for å kartlegge relevante artikler. Et annet forhold ved Lange et al. (2014) sin review, var avgrensningen i tid (1997–2012). Vi vurderte også en tidsavgrensning, men ut fra en antakelse om at volumet av artikler var begrenset, valgte vi å gjøre åpne søk i de ulike artikkelbasene som ble benyttet.

I arbeidet med å syntetisere funnene, har vi i tillegg til Wynstra (2010) og Lange et al. (2014) sett hen til Petticrew og Roberts (2006), som både tar for seg den systematiske tilnærmingen til reviewer innenfor samfunnsvitenskapelige fag, samt bidrar med ideer til syntetiseringsarbeidet.

2.1 Databaser og søkebegrep

I arbeidet med å kartlegge forskning rettet mot offentlige anskaffelser i Norge, er det ikke utenkelig at noe forskning publiseres i tidsskrift hvor det kan skrives på norsk (eks. *Magma*), men vi vurderte det dit hen at for å kunne delta i den internasjonale diskursen rundt offentlige anskaffelser, så er det engelskspråklige tidsskrifter som er prioritert publiseringskanal for forskerne. Vi valgte derfor å teste søkebegrepene Lange et al. (2014) jobbet frem:

- 1) Sektorbegrep
Public; Government
- 2) Innkjøps-/anskaffelsesbegrep
Procurement; Purchasing; Contracting; Buying; Commissioning

Når vi avgrenset søkene til å omfatte publiseringer med utspring i Norge, fant vi at søkebegrepene fungerte godt. Vi gjorde våre søk i Scopus og Web of Science, som begge er multidisiplinære forskningsplattformer. Etter at vi hadde opparbeidet en liste av relevante artikler via søk i Scopus og Web of Science, testet vi også ABI/INFORM for å se om vi kunne få ytterligere treff, uten at det tilførte noe nytt.

Ut fra en antakelse om at forskningen rettet mot offentlige anskaffelser i Norge er begrenset, gjorde vi følgende vurderinger i søkene:

- a) Tidsavgrensning
- b) Vi satte ingen tidsavgrensning, med den følge at vi søkte så langt tilbake i tid som artikkelbasene tillot. Søkene ble gjennomført i september 2019, så alt som var publisert inntil disse datoene er inkludert.
- c) Søkeoperatører

Vi nyttet den bolske operatøren AND, og jobbet oss systematisk gjennom de ulike kombinasjonene med sektorbegrep og anskaffelsesbegrep. Vi

vurderte også å bruke en nærhetsoperatør, men gjennom testingen fant vi at vi ville få svært få treff. Ved å utelate nærhetsoperatøren vil man få et merarbeid når artiklene skal vurderes, men vi fant at det var et arbeid vi måtte ta.

Listen over artikler ble gjennomgått, først ved å lese gjennom abstractene, og deretter hele artikkelen for de artiklene som ble med gjennom første manuelle silingsrunde. Artikler som ble silt ut var rene teoretiske bidrag, da vårt fokus var på empiriske artikler. Artikler som nevnte ett eller flere av søkeordene, men hvor hovedfokus lå utenfor anskaffelsesområdet, ble også silt ut.

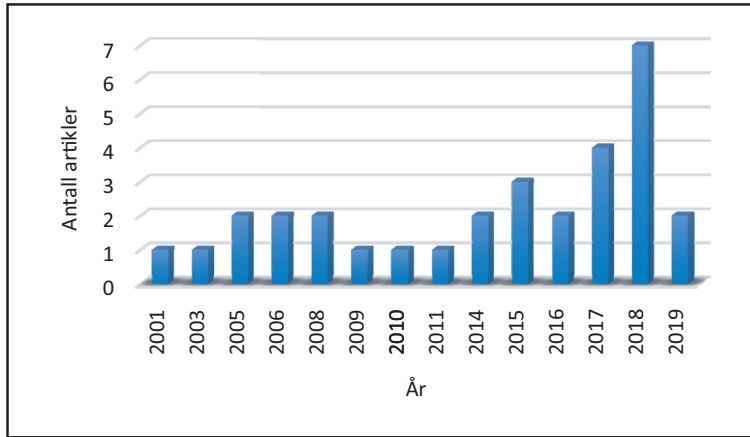
Det ble utøvd skjønn i silingsprosessen. Skjønnsutøvelsen var først og fremst knyttet til hvor vi skal trekke grensen for hva som handler om en anskaffelsesprosess og hva som faller utenfor. Det er f.eks. en betydelig publisering som har sitt utspring i Prosjekt Norge og Concept-programmet, hvor fokus rettes mot prosjektledelse og statlige investeringsprosjekter. Offentlige anskaffelser er til en viss grad del av mindre og større investeringsprosjekter, og dermed kunne man tenke seg at artikler som diskuterer funn knyttet til prosessen med behovsanalyser som grunnlag for store offentlige investeringsprosjekter burde inkluderes i en review rettet mot offentlige anskaffelser. Vi valgte å ikke inkludere artikler som faglig sett er knyttet sterkt opp mot prosjektledelse, som i seg selv er et eget fag og forskningsfelt. Et annet område, hvor vi har vurdert artiklene til å ligge innenfor anskaffelsesdomenet, er artikler som er knyttet til strategiske vurderinger av hvordan tjenester best kan organiseres. Det kan omfatte spørsmål knyttet mer direkte til konkurranseutsetting og outsourcing, eller mer indirekte knyttet til hva som er mest fornuftig organisering av renhold og vaktmestertjenester. Ifølge Van Weele (2018) kan det være fornuftig å inkludere innkjøpspersonell i den typen strategiske vurderinger som vi har nevnt, da innkjøpsfunksjonen blir involvert i den grad det er snakk om å kjøpe tjenester som er outsourcet.

3 Resultater

3.1 Publiseringsvolum

Resultatene fra litteraturgjennomgangen viser grunnleggende sett at offentlige anskaffelser som forskningsfelt i Norge har hatt begrenset

prioritet. Vi identifiserte 31 artikler publisert i perioden 2001–2019 (figur 1, se også appendiks A for fullstendig liste).

Figur 1. Offentlige anskaffelser - publiserte artikler

Det er et relativt beskjedent omfang av publisering, hvor det i den aktuelle perioden kun publiseres artikler i 14 av de 19 årene. Selv om publiseringsvolumet samlet sett er lavt, er det et visst oppsving i publiseringer de siste årene. En nærmere analyse av veksten i publiseringer viser at det særlig er to ph.d.-prosjekter som bidrar til et løft i publiseringene i perioden 2015–2018. Ett av prosjektene handler om grønne anskaffelser, mens det andre er relatert til infrastrukturprosjekter i Statens vegvesen.

3.2 Forfatterskap

Går vi inn på forfatterskapet til artiklene, ser vi at de fleste artiklene har to eller flere forfattere. De forskningsetiske retningslinjene for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi (NESH-retningslinjene) stiller som krav til medforfatterskap av en vitenskapelig artikkel at det skal være ytt vesentlige bidrag til den vitenskapelige teksten – analyse, tolkning av data og skriving. Når vi teller opp forfatterskap i vår analyse, skiller vi ikke på om en forfatter er første-, andre- eller sisteforfatter, noe som betyr at vi samlet sett kan operere med 81 forfatterskap på de 31 artiklene. Av de 81 forfatterskapene, er det 72 som kan knyttes til norske institusjoner (tabell 1).

Tabell 1. Forfatterskap pr. institusjon

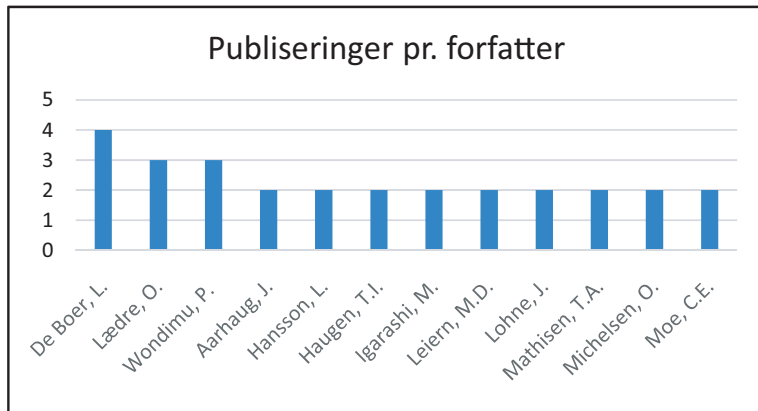
Institusjon	Bidrag	Rel. Ande
NTNU	30	37,0 %
TØI	9	11,1 %
HiM	8	9,9 %
NMBU	4	4,9 %
HiOF	3	3,7 %
NORD	3	3,7 %
Simula	3	3,7 %
UiO	3	3,7 %
<i>Swiss Federal Institute of Technology</i>	2	2,5 %
UiA	2	2,5 %
<i>Univ. of Turku</i>	2	2,5 %
<i>Aalborg Univ.</i>	1	1,2 %
Agresso AS	1	1,2 %
BI	1	1,2 %
KLD (Klima- og miljødept.)	1	1,2 %
NHH	1	1,2 %
NORD	1	1,2 %
<i>Sveriges landbruksuniversitet</i>	1	1,2 %
<i>Toulouse School of Economics</i>	1	1,2 %
UiB	1	1,2 %
UiT	1	1,2 %
<i>Univ. Manchester</i>	1	1,2 %
<i>University of New Haven</i>	1	1,2 %
SUM	81	100,0 %

NTNU dominerer listen over forfatterskap knyttet til norske institusjoner, med Transportøkonomisk institutt (TØI) og Høgskolen i Molde (HiM) som de institusjonene som følger nærmest.

Det som er interessant å se på, er bruken av medforfatterskap. Av listen på 31 artikler, er det kun 5 artikler som har et eneforfatterskap, mens 26 artikler er resultat av samarbeid mellom flere forfattere. Gjennomsnittlig antall medforfattere pr. publiserte artikkel i vår oversikt er på 2,6, med høyeste antall forfattere på 4 og laveste på 1. Ved de institusjonene som er registrert med flere publiseringer, er gjennomsnittet på antall medforfattere, slik: UiA (3,5); HiM (3,0); TØI (2,8); NTNU (2,5); Nord (2,0). Økt omfang av medforfatterskap er en klar trend innenfor forskning (Henriksen, 2018), samt økt grad av globalisering av medforfatterskap (Gui et al., 2019; Wagner & Leydesdorff, 2005a, 2005b). Målet synes å være at flere forskere og forfattere vil bidra til økt kvalitet på forskningen og økt publikasjonsvolum. Vår gjennomgang viser at seks av artiklene er skrevet i samarbeid med utenlandske forfattere, mens de øvrige artiklene er skrevet av forfattere ved norske institusjoner. Hovedfokus for vår kartlegging av forskning rettet mot offentlige anskaffelser har primært hatt

utgangspunkt i norsk empiri, og da kan det være naturlig at graden av internasjonale medforfatterskap er lav.

Dersom vi ser på det norske forskningsmiljøet, kan det være av interesse å kartlegge hvilke forfattere som er mest aktive på publiseringssiden. Hovedtyngden av forfattere har bidratt på en publisert artikkel hver, mens tolv forfattere har to eller flere bidrag (figur 2).

Figur 2. Publiseringer pr. forfatter

Ser vi nærmere på forfatterskapene til de som har bidratt til to eller flere artikler, vil vi se at for de fleste handler det om at de er medforfattere på publikasjoner. To forfattere, Aarhaug og Haugen, har både vært eneforfattere og medforfattere. Dersom vi skiller mellom førsteforfatter og andre-, tredje- eller fjerdeforfatter, vil vi se at åtte av de tolv forfatterne opptrer som førsteforfatter på minimum en publikasjon. De Boer, som topper listen over forfatterskap, er ikke ført opp som førsteforfatter i noen av publikasjonene, mens Lædre og Wondimbu, hver med tre forfatterskap, opptrer som førsteforfatter på minimum en publikasjon. Når vi lager et skille mellom førsteforfattere og medforfattere, er det fordi førsteforfatterskapet normalt indikerer hvem som har hovedinitiativet i publikasjonen. Så er det også slik at selv om du ikke opptrer som førsteforfatter, men deltar på flere publikasjoner, kan det være et uttrykk for at du sitter på en kompetanse som attraktiv å bringe inn i et prosjekt (eksempelvis De Boer sin ekspertise på grønne anskaffelser og som veileder på ph.d.-prosjekter).

3.3 Forskningstema og innkjøpsfaglig relevans

Vi har så langt skaffet oss et godt overblikk over volumet på forskningen, samt hvilke institusjoner og forfattere som er mest aktive på forskning rettet mot offentlige anskaffelser i Norge. Det vi skal se nærmere på, er hva det på overskriftsnivå forskes på. Vi kunne etablert både en mer finmasket og en mer grovmasket kategorisering av forskningstema. Det som uansett har vært viktig, er at kategoriene skal være gjenkjennbare både for forskeren og praktikerens. I tabell 2 får vi et inntrykk av hva som har vært interessant å studere i tiden som har gått.

Tabell 2. Overordnede forskningstema

Tema	Publikasjoner
Konkurransetsetting	9
Kontrakt	6
Grønne anskaffelser	4
Anskaffelsesstrategi	2
Facility mgmt	2
IKT-anskaffelser	2
Innovative anskaffelser	2
Korrupsjon	2
Bærekraft	1
Kontrollregime	1

Vi kan se at konkurranseutsetting som tema har hatt størst interesse. Her har det grunnleggende sett vært ført en diskusjon knyttet til om det offentlige selv skal være ansvarlig for produksjon av en tjeneste, eller om det kan være grunnlag for å kjøpe tjenesten. Fra et innkjøpsfaglig ståsted handler konkurranseutsetting om kostnadene ved å produsere selv versus å kjøpe en tjeneste, hvorvidt det eksisterer et velfungerende leverandørmarked hvor det er konkurranse om offentlige oppdrag, og type insentivstruktur som eksisterer for ulike produksjonsformer. Vi finner nevnte diskusjoner under kategorien konkurranseutsetting. Andre forhold som diskuteres, er spørsmål knyttet til brukertilfredshet og ansvarlighet.

Kontrakt er et annet tema som er gjenstand for relativt sett mye oppmerksomhet. I innkjøpssammenheng er naturligvis kontrakter viktig, da de regulerer forholdet mellom kontraktspartene. For offentlig sektor, hvor konkurranseelementet ved anskaffelser er regulert gjennom lov, er det viktig å reflektere over hvordan man skal nærme seg leverandørmarkedet. Vi kan se at diskusjonen spenner over flere spørsmål

som er relevante i kontraktssammenheng, slik som valg av insentiver, ansvarlighet, hvor tidlig og hvordan man eventuelt skal involvere leverandører tidlig i anskaffelsesprosessen. I tillegg diskuteres et konsept som har fått en del oppmerksomhet gjennom de siste årene – Best Value Procurement.

Det siste temaet som det er et visst volum på forskningen rundt, er grønne anskaffelser. Her kan vi også godt inkludere temaet bærekraft. Grønne anskaffelser og bærekraft er tema som gjennom flere tiår har hatt politisk oppmerksomhet, hvor man i de senere år har utvidet lov om offentlige anskaffelser slik at det i innkjøpssammenheng skal søkes tatt hensyn til miljø, klima og livssyklus-kostnader. Det som har vært dominerende i offentlig anskaffelses-sammenheng siden lovverket kom på 1990-tallet, har vært å sikre anskaffelser til lavest mulig pris, og det preger nok mye av innkjøpsatferden fortsatt. Spørsmål som diskuteres i den refererte forskningen, er knyttet til nettopp kjøpsatferd, leverandørutvelgelse, prosedyrer ved innkjøp som kan sikre grønne eller bærekraftige anskaffelser samt innovative anskaffelser for å sikre grønne løsninger.

Øvrige tema som diskuteres i forskningen, er svært relevante sett fra et innkjøpsfaglig ståsted, slik som:

- 1) Anskaffelsesstrategi
 - Hva påvirker valg av anskaffelsesstrategi?
- 2) Facility management
 - Hvordan organisere ulike tjenester under kategorien «facility management» på best mulig måte?
- 3) IKT-anskaffelser
 - Utfordringene knyttet til å opparbeide gode kravspesifikasjoner
- 4) Innovative anskaffelser
 - Brukerinvolvering ved behovsanalysen
 - Utvikling av innkjøpsorganisasjonen for å håndtere innovative anskaffelser
- 5) Korrupsjon
 - Hvordan avdekke korrupsjon?
 - Hvor enkelt er det å stenge leverandører ute fra å delta i konkurransen om offentlige oppdrag?

6) Kontrollregime

- Utvikling av metoder for å avsløre mulig misbruk/svindel i tilknytning til offentlige anskaffelser

3.4 Valg av forskningsdesign

Forskningsdesignet representerer den overordnede planen for innsamling og analyse av data knyttet til problemet som studeres. Wynstra (2010) nytter en finmasket kategorisering, mens vi har valgt å forholde oss til hovedkategorier ut fra at det er få artikler som er inkludert i litteraturgjennomgangen. Tabell 3 viser at ca. 60 % av forskningen er bygd opp som kvalitative studier.

Tabell 3. Forskningsdesign

Forskningsdesign	Publikasjoner
Kvalitativt	18
Kvantitativt	10
Mixed method	3

Fordelen med kvalitative studier er at forskeren kan søke dypere og rikere innsikt i de problemer som studeres. Samtidig er det en god tilnærming i den grad vi har begrenset innsikt i problemstillingen. Den åpenbare utfordringen med et kvalitativt design er knyttet til muligheten for å generalisere. De kvalitative studiene er i seg selv svært interessante og nødvendige, men de bidrar, for å sette det på spissen, til å beskrive anskaffelsespraksis i enkeltorganisasjoner, eller sågar bare hva som skjedde ved enkeltanskaffelser. Vi får for eksempel innsikt i konkurransepreget dialog knyttet til utbyggingsprosjekter drevet av Statens vegvesen, eller vi får innsikt i hvordan man i et innovativt byggeprosjekt håndterte grønne anskaffelser. De rike innsiktene vi oppnår gjennom kvalitative studier kan i neste omgang nyttes til å utvikle kvantitative design, hvor målet er å generere bredere innsikter med sikte på statistisk generalisering.

De kvantitative studiene som er inkludert i litteraturgjennomgangen har naturligvis ulikt fokus, hvor en analyse av konkurranseutsetting innenfor busstransport ser på hva som kjennetegner de økonomiske budene til vinnerne av konkurransene. Et annet eksempel er estimering av hvilket omfang det er på karbonavtrykket til fylkeskommunale

anskaffelser. Dernest hvorvidt det er lønnsomt å konkurransesette dagkirurgi til private klinikker, eller brukertilfredshet ved konkurransesatte kommunale helse- og omsorgstjenester. De kvantitative studiene gir oss innblikk i årsak-virkningssammenhenger, som naturligvis er av stor interesse i innkjøpssammenheng.

De få studiene som nytter en kombinasjon av kvalitativt og kvantitativt design, starter med å generere innsikt i et fenomen for deretter å benytte denne innsikten til å utvikle surveyer, slik at de også kan generere statistisk generaliserbare funn, som i neste omgang kan nyttes i teoriutviklingen. To av studiene som nytter blandet design handler om grønne anskaffelser, hvor man i den ene studien søker innsikt i atferden til innkjøpere, mens man i den andre studien går inn og analyserer faktiske anskaffelser for å se hva som skjer. Den siste studien ser nærmere på hva som er viktig ved konkurransesetting av park- og veivedlikehold, kapabilitetskriterier eller økonomisk effektivitet.

At forskningen rettet mot offentlige anskaffelser domineres av kvalitative forskningsdesign, er en relativt tydelig indikator på at det er et område hvor det er behov for mer forskning.

3.5 Datainnsamlingsmetoder

De ulike forskningsdesignene drar vekslers på ulike datainnsamlingsmetoder. Vi har kartlagt de datainnsamlingsmetoder som er benyttet i de artiklene som er referert i denne litteraturstudien, og oversikten i tabell 4 gir en oversikt over kjente metoder for innsamling av data.

Tabell 4. Datainnsamlingsmetoder

Kvalitativt	18
Arkivdata	6
Arkivdata + intervju	6
Intervju	3
Intervju + observasjon	1
Observasjon + intervju	1
Registerdata + intervju	1
Kvantitativt	10
Arkivdata	5
Registerdata	1
Spørreskjema	3
Spørreskjema + intervju	1
Mixed method	3
Spørreskjema + intervju	3

Arkivdata er typisk hvor data kommer fra offentlige arkiver, hvor forskerne går inn i prosjekter som er relevante for den aktuelle studien. Det kan dreie seg om anbudsdokumenter, som konkurransegrunnlag og kontrakter. Intervju gjøres av informanter som kan bidra til å gi innsikt i problemområdet det jobbes med. Så lenge forskning rettet mot offentlige anskaffelser er såpass beskjedne som den er, er det nødvendig å utvikle kunnskapen om feltet, slik at det kan utvikles kvalitativt gode breddestudier.

De kvantitative studiene drar veksler på arkivdata, blant annet ved å gå inn på regnskapsdata, passasjerdata og kjørelengde for ferjeselskaper med sikte på å teste modeller for å avsløre potensiell svindel med offentlige tilskudd. En studie drar veksler på registerdata gjennom å bruke innbyggerundersøkelser for å se på brukertilfredshet ved konkurranseutsetting av kommunale helsetjenester. Ellers finner vi flere studier som drar veksler på spørreundersøkelser for deretter å kjøre statistiske analyser, bl.a. knyttet til atferden til innkjøpere av forsvarsmateriell.

Til sist er det noen prosjekter som bruker en kombinasjon av intervju og spørreskjema i datainnsamlingen – intervju for å generere dybdeinnsikt i problemområdet, og deretter surveyer for å generere data som kan gi et bredere bilde av fenomenet, f.eks. innkjøpsatferden rettet mot bruk av grønne kravspesifikasjoner.

3.6 Type virksomheter som er i fokus for forskningen

I denne studien har vi vært opptatt av empiriske studier, og da er det naturlig også å se på hvilke typer virksomheter som er gjenstand for forskernes oppmerksomhet. I tabell 5 ser vi at forskningen omfatter både kommunal og statlig virksomhet. I noen tilfeller har vi kategorisert noen artikler slik at de ikke er rettet mot en bestemt type virksomhet, f.eks. kjøp av busstransport. Det som er naturlig å tenke på når det gjelder busstransport, er at den i noen tilfeller kjøpes av fylkeskommuner, for eksempel transport av skoleelever i videregående skole, mens i andre tilfeller er det transport av elever i grunnskolen, som er et kommunalt anliggende. Det kan også være sykehus som kjøper transporttjenester, eller sågar Vy (tidligere NSB).

Tabell 5. Virksomheter i fokus for studiene

Type virksomhet	Publikasjoner
Kommuner	10
Ikke spesifisert	5
Statens vegvesen	4
Fylke + kommune	3
Fylke	2
Sykehus	2
Forsvaret	1
Forsvarsbygg	1
Statens vegvesen + Statsbygg	1
Statlige etater + kommuner	1
Sykehus + fylke	1

3.7 Sitering

I forbindelse med litteratursøkene, var vi interessert i hvorvidt publikasjonene blir sitert. Vi brukte de etablerte artikkelbasene for å se på omfanget av siteringer på den enkelte artikkelen. Vi sjekket deretter omfanget av siteringer i Google Scholar. Hvilken artikkelbase som gir det beste bildet over omfanget av siteringer er vanskelig å si, men Google Scholar synes å generere noen flere siteringer enn Web of Science. Ser vi på volumet av siteringer på artiklene som inngår i denne litteraturgjennomgangen, er den generelt sett beskjeden: totalt 679 siteringer på 31 publikasjoner gir et snitt på knapt 22 siteringer for hver publikasjon. På registreringstidspunktet hadde én publikasjon oppnådd 149 siteringer, mens to artikler hadde 0 siteringer. Vi skal ikke se oss blinde på omfanget av siteringer, men det kan kanskje være uttrykk for at forskning rettet mot offentlige anskaffelser så langt ikke har hatt særlig høy status i akademia, og at den norske empirien kanskje ikke har vært den aller mest spennende.

I tabell 6 har vi sortert siteringene ut fra forskningsdesign og datainn-samlingsmetode, mens vi i tabell 7 ser på omfanget av siteringer ut fra tema.

Vi ser av tabell 6 at publikasjonene som har et kvantitativt design siteres oftere enn kvalitative studier. Det vi må ha med oss her, er at kvalitative studier er nødvendige særlig i en fase hvor det arbeides med å øke innsikten i ulike problemområder, slik at det i neste omgang kan gjennomføres gode kvantitative studier.

Tabell 6. Siteringer knyttet til metode

Kvalitativt	248	18
Arkivdata	140	6
Arkivdata + intervju	62	6
Intervju	2	3
Intervju + observasjon	22	1
Observasjon + intervju	19	1
Registerdata + intervju	3	1
Kvantitativt	380	10
Arkivdata	135	5
Registerdata	2	1
Spørreskjema	94	3
Spørreskjema + intervju	149	1
Mixed method	51	3
Spørreskjema + intervju	51	3
Totalsum	679	31

Tabell 7. Siteringer knyttet til tema

Tema	Siteringer	Publikasjone
Grønne anskaffelser	200	4
Konkurransesetting	140	9
Anskaffelsesstrategi	132	2
Bærekraft	49	1
Kontrakt	41	6
IKT-anskaffelser	39	2
Facility mgmt	25	2
Korrupsjon	23	2
Innovative anskaffelser	22	2
Kontrollregime	8	1
Totalsum	679	31

Tabell 7 kan være en form for temperaturmål på hvilke temaer som har hatt størst interesse. Dette vil imidlertid gå i bølger, slik at om noen år kan det være at artikler som tar for seg innovative anskaffelser som top-per siteringsindeksene.

Uten at vi har kjørt ut egen statistikk på hvilke forfattere som har flest siteringer, ser vi at De Boer med fire forfatterbidrag til sammen har opparbeidet 200 siteringer, mens Michelsen med to forfatterbidrag står med 186 siteringer. På den andre enden av skalaen fant vi dessverre forskere med 0 siteringer.

3.8 Tidsskrift

Artiklene i litteraturgjennomgangen er publisert i en lang rekke akademiske journaler. Av tabell 8 fremgår det at seks artikler er publisert i det NSD i 2020 kategoriserer som tidsskrift på nivå 2 (høyeste nivå), mens 25

artikler er publisert i tidsskrift på nivå 1. Vi kunne kanskje tenke at nivå 2-tidsskrift blir sitert hyppigere enn nivå 1-tidsskrift, men som tabellen viser, er det ingen sammenheng mellom antall siteringer og vurderingene av tidsskriftets akademiske nivå. Fire artikler er publisert i innkjøpstidsskrifter: *Journal of Public Procurement* og *International Journal of Procurement Management*, begge nivå 1-tidsskrift.

Tabell 8. Publikasjonskanaler

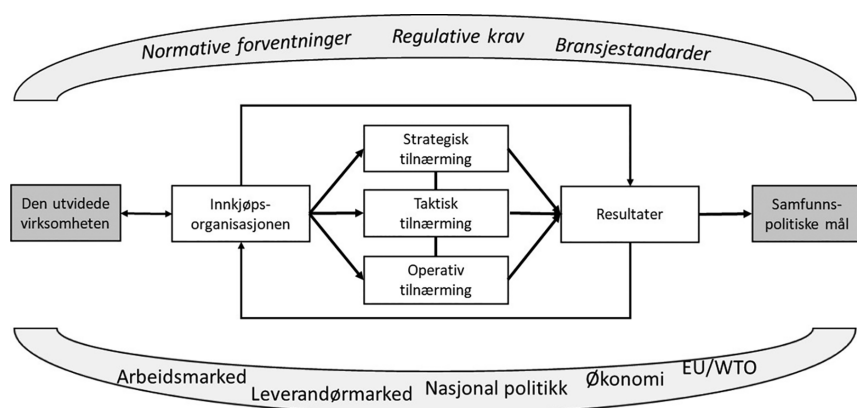
Akademisk journal	Publikasjoner	Nivå	Siteringer
European Journal of Information Systems	1	2	19
Health Economics	1	2	23
International Review of Law and Economics	1	2	14
Journal of Cleaner Production	3	2	95
European Journal of Innovation Management	1	1	22
European Transport Research Review	1	1	3
Health Economics Policy and Law	1	1	5
International Journal of Procurement Management	1	1	9
International Journal of Project Management	2	1	66
International Journal of Public Sector Management	1	1	9
International Review of Administrative Sciences	1	1	2
Journal of Construction Engineering and Management	2	1	69
Journal of Environmental Management	1	1	149
Journal of Facilities Management	1	1	7
Journal of Public Procurement	3	1	6
Journal of Transport Economics and Policy	1	1	31
Lecture Notes in Computer Science	1	1	20
Nordic Journal of Surveying and Real Estate Research	1	1	18
Procedia Computer Science	1	1	1
Qualitative Research in Accounting and Management	1	1	13
Research in Transportation Economics	1	1	2
Scandinavian Journal of Public Administration	1	1	0
Transport Policy	1	1	71
Transport Reviews	1	1	8
Work: A Journal of Prevention, Assessment & Rehabilitation	1	1	17

4 Diskusjon

Målet med kapitlet har vært å gjøre opp en foreløpig status for forskningen rettet mot offentlige anskaffelser i Norge. Hovedinntrykket vi sitter igjen med, er at forskningen er beskjeden i omfang. Vi kan undres over hvorfor forskningen er såpass beskjeden, all den tid offentlige anskaffelser utgjør en betydelig del av offentlige utgifter. Offentlige anskaffelser bidrar til at offentlige etater kan levere et stort omfang av tjenester til befolkningen, og genererer et betydelig omfang av sysselsetting i privat sektor. Et tredje forhold, som har betydelig politisk interesse, er at offentlige anskaffelser nyttes til å realisere samfunnspolitiske viktige mål.

Det ligger i forskningens natur at det må være en form for interesse og nysgjerrighet som driver forskere til å jobbe med spesifikke utfordringer. Samtidig er det slik at forskning også må finansieres. Mangel på interesse og insentiver kan kanskje forklare det beskjedne omfanget av forskningen, som vi har pekt på.

Nå får man jo ikke gjort noe med fortiden, men fremover er det mulig å løfte forskningen på feltet. Det kan i den sammenheng være nødvendig å konseptualisere utfordringene. Etter inspirasjon fra Wynstra (2010) har vi valgt å utvikle en konseptuell modell (figur 3).

Figur 3. Konseptualisering av innkjøpsorganisasjonens utfordringer

Vi snakker om noen rammebetingelser, f.eks. i form av regulative krav (lov og forskrifter), om normative forventninger til offentlige anskaffelser, og om forventninger til etterlevelse av normal forretningskikk. Det er videre snakk om hvordan arbeidsmarkedet og leverandørmarkedene fungerer, noe som virker inn på tilgang på arbeidskraft og leverandører. Nasjonal politikk, EU-politikk og internasjonale handelsavtaler er også elementer som kan påvirke organisasjoners innkjøpspolitikk og innkjøpspraksis. Til slutt spiller naturligvis den økonomiske situasjonen i Norge inn på handlingsrommet. Innkjøpsorganisasjonen skal i det daglige håndtere anskaffelsesprosessene og levere ønskede resultater, noe som fordrer både strategiske, taktiske og operative løsninger. Organiseringen av denne funksjonen kan variere, men typisk skilles det mellom en sentralisert, desentralisert og hybrid organisering. Organiseringen,

kompetansen og kapasiteten til innkjøpsorganisasjonen spiller naturligvis inn i arbeidet med å forholde seg til omgivelser og å drive et effektivt anskaffelsesregime, hvor det å levere i henhold til de behov som avdekkes, men også i forhold til samfunnspolitiske mål. Hvor god den konseptuelle modellen er for å beskrive virkeligheten, vil kun forskning kunne vise.

Ser vi på forskningen som er produsert, kan vi plassere den inn i modellen. Flere bidrag handler om hvorvidt organisasjonen skal etablere egen produksjon eller om markedet skal benyttes, og da ser man på bruk av insentiver, prisspørsmål, om det er et leverandørmarked, brukertilfredshet og utfordringer knyttet til ansvarlighet. De publiserte arbeidene berører sentrale spørsmål for det offentlige når det skal gjøres vurderinger av om produksjonen skal skje i egen regi eller ved bruk av markedet. Analyser av hvor produksjonen skal foregå bør det være et kontinuerlig fokus på, ettersom det er en kontinuerlig politisk debatt knyttet til organiseringen av offentlige tjenester. Vi kan også se for oss at det kan gjøres analyser hvor man ser på ulike regioners grunnlag for konkurranseutsetting av ulike tjenester – hva er et kritisk minimum av leverandører for at man skal oppleve reell konkurranse om oppdragene, slik at man kan oppnå langsiktige økonomiske og kvalitetsmessige fordeler?

Noen bidrag undersøker etterlevelse av lovverk, bl.a. hvordan korrupsjon kan påvirke leverandørmarkedet. Forskning med utgangspunkt i lov- og regelverket knyttet til offentlige anskaffelser, hvor man ser på hvilke effekter det har – positive og negative effekter for anskaffelsespraksis i Norge. Det kan bl.a. være av interesse å generere kunnskap som gir et innblikk i hvor effektivt anskaffelseslovverket er, ikke bare på et aggregert nivå, men også på regionnivå og på organisasjonsnivå.

Så handler andre bidrag igjen om samfunnspolitiske mål som grønne, bærekraftige eller innovative anskaffelser, og hvordan innkjøpsorganisasjonen er rigget for å håndtere slike utfordringer – kompetanse, kapasiteter og prosedyrer i innkjøpsorganisasjonen. Å bruke offentlige anskaffelser som et instrument for utvikling kan være fornuftig, men spørsmålet som må stilles, er hvor effektivt det er når vi kommer til praksis. Spørsmålet som delvis stilles i forskningen, er om innkjøpsorganisasjonene

rundt om i offentlig sektor er rigget for å håndtere de samfunnspolitiske målene. Kanskje er det slik at man tenker at de samfunnspolitiske målene skal være målsettinger i seg selv, og at de samtidig skal fungere som en form for insentiv for utvikling av kompetanser og kapasiteter over hele offentlig sektor – enten det gjelder kommune, fylkeskommune, statlige etater eller kommunale og statlige selskap. Gjennom forskning kan vi få vite mer om hvilke kompetanse- og kapasitetskrav som stilles, hvorvidt de samfunnspolitiske målene nås eller f.eks. hvorvidt det er hensiktsmessig å bedrive regulativ styring ved å pålegge leverandører å stille krav overfor underleverandører i utviklingsland om å etterleve norske krav.

Litteraturstudien viser at forskningen rettet mot offentlige anskaffelser i Norge er begrenset. Vi kan ikke, basert på litteraturstudien alene, peke tydelig på områder som bør prioriteres i fremtidig forskning. Dersom vi skal etablere en forskningsagenda, vil en kombinasjon av hovedformålene og sideformålene i anskaffelsesloven fungere som et utgangspunkt. I tillegg vil det være fornuftig å se på globale trender og utfordringer, f.eks. digitalisering, miljøutfordringer, demografi, global handel, helse og ikke minst situasjonen med en global pandemi som påvirker leveringssikkerheten til offentlig sektor. Et tredje element som bør trekkes inn, er de evalueringer som er gjort av anskaffelsesfunksjonen i offentlig sektor, f.eks. stortingsmeldinger (Meld. St. 22 (2018–2019); St.meld. nr. 36 (2008–2009)), OECD sine MAPS-evalueringer, hhv. av det norske anskaffelsesregimet (Direktoratet for forvaltning og økonomistyring, 2018), og av håndteringen av bærekraftige anskaffelser (MAPS, 2020).

Om vi skal peke på noen utfordringer, kan vi nok se for oss forskning rettet mot:

- a) En bred tilnærming til effektivisering av offentlige anskaffelser, herunder organisering, ledelse, digitalisering, bedre beslutningsgrunnlag, oppfølging av anskaffelser m.m.
- b) Bærekraftige anskaffelser, herunder miljø, sosiale forhold og sirkulærøkonomiske forhold
- c) Innovasjonsfremmende anskaffelser
- d) Leveringssikkerhet

5 Konklusjon

Utfordringen i dette kapitlet har vært å kartlegge den norske forskningen rettet mot offentlige anskaffelser. En systematisk litteraturstudie viser at omfanget av denne forskningen har vært beskjeden, samtidig som vi de siste årene ser en viss økning i volumet av publisert forskning. Ut over en systematisk gjennomgang av forskningen, har vi forsøkt å konseptualisere utfordringene ved offentlige anskaffelser, samt å peke på hvor den publiserte forskningen har bidratt. I den grad vi skal trekke konklusjoner i et kapittel som handler om en systematisk gjennomgang av forskning rettet mot offentlige anskaffelser i Norge, må vi kunne si at potensialet for mer forskning er betydelig. Forskningen så langt er beskjeden og fragmentert. Helhetlige grep bør tas, og starten på dette kan vi se gjennom etableringen av Anskaffelsesakademiet i 2020, et samarbeid mellom akademia og ulike interesseorganisasjoner. Vi ser allerede gode tendenser til økt forskning rettet mot offentlige anskaffelser, og dersom en tilsvarende litteraturgjennomgang gjennomføres om noen år, vil man nok kunne se at 2020 representerte starten på større forskningsmessig fokus på offentlige anskaffelser i Norge.

Referanser

- Direktoratet for forvaltning og økonomistyring. (2018, 25. september). *OECDs kartlegging av anskaffelsessystemet i Norge (MAPS)*. <https://www.anskaffelser.no/verktoy/veiledere/oecd-kartlegging-av-anskaffelsessystemet-i-norge-maps>
- Flynn, A. & Davis, P. (2014). Theory in public procurement research. *Journal of Public Procurement*, 14(2), 139–180. <https://doi.org/10.1108/JOPP-14-02-2014-001>
- Gui, Q., Liu, C. & Du, D. (2019). Globalization of science and international scientific collaboration: A network perspective. *Geoforum*, 105, 1–12. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2019.06.017>
- Henriksen, D. (2018). What factors are associated with increasing co-authorship in the social sciences? A case study of Danish economics and political science. *Scientometrics*, 114(3), 1395–1421. <https://doi.org/10.1007/s11192-017-2635-0>
- Lange, S., Telgen, J. & Schotanus, F. (2014, 14.–16. august). Systematic review of 15 years of scientific literature on public procurement. *6th International Public Procurement Conference (IPPC6)* (s. 407–418), Dublin, Irland.
- MAPS. (2020). *Sustainable public procurement in Norway*. OECD. <http://www.mapsinitiative.org/assessments/MAPS%20Norway%20SPP.pdf>

- Meld. St. 22. (2018–2019). *Smartere innkjøp – effektive og profesjonelle offentlige anskaffelser*. Nærings- og fiskeridepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-22-20182019/id2641507/>
- Petticrew, M. & Roberts, H. (2006). *Systematic reviews in the social sciences: A practical guide*. Blackwell Publishing.
- St.meld. nr. 36 (2008–2009). *Det gode innkjøp*. Nærings- og fiskeridepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-36-2008-2009-/id559323/>
- Thai, K. V. (2001). Public procurement re-examined. *Journal of Public Procurement*, 1(1), 9–50. <https://doi.org/10.1108/JOPP-01-01-2001-Bo01>
- Thai, K. V. (2008). International public procurement: Concepts and practices. I K. V. Thai (Red.), *International handbook of public procurement* (s. 1–24). Routledge.
- Van Weele, A. J. (2018). *Purchasing and supply chain management* (7. utg.). Cengage.
- Wagner, C. S. & Leydesdorff, L. (2005a). Mapping the network of global science: Comparing international co-authorships from 1990 to 2000. *International Journal of Technology and Globalisation*, 1(2), 185–208. <https://doi.org/10.1504/ijtg.2005.007050>
- Wagner, C. S. & Leydesdorff, L. (2005b). Network structure, self-organization, and the growth of international collaboration in science. *Research Policy*, 34(10), 1608–1618. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.respol.2005.08.002>
- Wynstra, F. (2010). What did we do, who did it and did it matter? A review of fifteen volumes of the (European) Journal of Purchasing and Supply Management. *Journal of Purchasing and Supply Management*, 16(4), 279–292. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.pursup.2010.09.003>

Appendiks A. Liste over artikler i litteraturgjennomgangen

- Auriol, E. & Sørdeide, T. (2017). An economic analysis of debarment. *International Review of Law and Economics*, 50, 36–49. <https://doi.org/10.1016/j.irle.2017.04.004>
- Björkquist, C., Ramsdal, H. & Ramsdal, K. (2015). User participation and stakeholder involvement in health care innovation – does it matter? *European Journal of Innovation Management*, 18(1), 2–18. <https://doi.org/10.1108/EJIM-08-2013-0081>
- Gottschalk, P. & Smith, C. (2016). Detection of white-collar corruption in public procurement in Norway: The role of whistleblowers. *International Journal of Procurement Management*, 9(4). <https://doi.org/10.1504/IJPM.2016.077703>
- Gustafsson, O. & Saksvik, P. Ø. (2005). Outsourcing in the public refuse collection sector: Exploiting old certainties or exploring new possibilities? *Work*, 25(2), 91–97. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/16131738/>
- Hagen, T. P., Holom, G. H. & Amayu, K. N. (2018). Outsourcing day surgery to private for-profit hospitals: The price effects of competitive tendering. *Health Economics Policy and Law*, 13(1), 50–67. <https://doi.org/10.1017/S1744133117000019>
- Hansson, L. & Longva, F. (2014). Contracting accountability in network governance structures. *Qualitative Research in Accounting & Management*, 11(2), 92–110. <https://doi.org/10.1108/QRAM-04-2014-0032>
- Haugen, T. I. (2003). Norway: Contracting out property and facility services in Norwegian municipalities. *Nordic Journal of Surveying and Real Estate Research*, 1. <https://journal.fi/njs/article/view/41493>
- Holum, M. L. (2018). How does competitive tendering and contracting affect satisfaction with municipal health and care services? *International Review of Administrative Sciences*, 84(3), 520–538. <https://doi.org/10.1177/0020852316630391>
- Igarashi, M., De Boer, L. & Michelsen, O. (2015). Investigating the anatomy of supplier selection in green public procurement. *Journal of Cleaner Production*, 108(A), 442–450. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.08.010>
- Igarashi, M., De Boer, L. & Pfuhl, G. (2017). Analyzing buyer behavior when selecting green criteria in public procurement. *Journal of Public Procurement*, 17(2), 141–176. <https://doi.org/10.1108/JOPP-17-02-2017-0001>
- Johansen, K. W., Larsen, O. I. & Norheim, B. (2001). Towards achievement of both allocative efficiency and X-efficiency in public transport. *Journal of Transport Economics and Policy*, 35(3), 491–511. <https://www.jstor.org/stable/20053886?seq=1>
- Jorgensen, F. & Mathisen, T. A. (2010). Using standardized revenue and cost norm analyses to reveal subsidy fraud in contracted public transport services. *Transport Reviews*, 30(3), 291–313. <https://doi.org/10.1080/01441640902986866>
- Joudi, A., Breivik, I. B., Wondimu, P. & Houck, L. F. (2018). Experience with best value procurement in Norwegian infrastructure projects. *Procedia Computer Science*, 138, 783–790. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2018.10.102>

- Jørgensen, M., Mohaghegi, P. & Grimstad, S. (2017). Direct and indirect connections between type of contract and software project outcome. *International Journal of Project Management*, 35(8), 1573–1586. <https://doi.org/10.1016/j.ijproman.2017.09.003>
- Kjerstad, E. (2005). Auctions vs negotiations: A study of price differentials. *Health Economics*, 14(12), 1239–1251. <https://doi.org/10.1002/hec.1004>
- Klungseth, J. N. (2014). Organising cleaning in Norwegian public FM. *Journal of Facilities Management*, 12(4), 382–410. <https://doi.org/10.1108/JFM-02-2014-0007>
- Larsen, H. N. & Hertwich, E. G. (2011). Analyzing the carbon footprint from public services provided by counties. *Journal of Cleaner Production*, 19(17–18), 1975–1981. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2011.06.014>
- Leiren, M. D., Lindholst, A. C., Solfeld, I. & Randrup, T. B. (2016). Capability versus efficiency: Contracting out park and road services in Norway. *International Journal of Public Sector Management*, 29(5), 474–487. <https://doi.org/10.1108/IJPSM-02-2016-0023>
- Lieberherr, E., Hansson, L., Leiren, M. D. & Schmid, J. (2019). Adapting accountability and emerging challenges: Contracting-out in the transport sector in Switzerland, Norway and Sweden. *Scandinavian Journal of Public Administration*, 23(2), 57–77. <http://hdl.handle.net/11250/2634297>
- Lædre, O., Austeng, K., Haugen, T. I. & Klakegg, O. J. (2006). Procurement routes in public building and construction projects. *Journal of Construction Engineering and Management*, 132(7), 689–696. [https://doi.org/10.1061/\(ASCE\)0733-9364\(2006\)132:7\(689\)](https://doi.org/10.1061/(ASCE)0733-9364(2006)132:7(689))
- Mathisen, T. A. & Solvoll, G. (2008). Competitive tendering and structural changes: An example from the bus industry. *Transport Policy*, 15(1), 1–11. <https://doi.org/10.1016/j.tranpol.2007.08.002>
- Michelsen, O. & De Boer, L. (2009). Green procurement in Norway; a survey of practices at the municipal and county level. *Journal of Environmental Management*, 91(1), 160–167. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2009.08.001>
- Moe C. E., Risvand A. C. & Sein, M. K. (2006). Limits of public procurement: Information systems acquisition. I M. A. Wimmer, H. J. Scholl, Å. Grönlund & K. V. Andersen (Red.), *Electronic Government, 5th International Conference, EGOV 2006, Kraków, Poland, September 4–8, 2006. Proceedings* (s. 281–292). Springer. https://doi.org/10.1007/11823100_25
- Moe, C. E., Newman, M. & Sein, M. K. (2017). The public procurement of information systems: Dialectics in requirements specification. *European Journal of Information Systems*, 26(2), 143–163. <https://doi.org/10.1057/s41303-017-0035-4>
- Mwesiumo, D., Olsen, K. M., Svenning, G. A. & Glavee-Geo, R. (2019). Implementing public procurement of innovations in an organization: Lessons from Norway. *Journal of Public Procurement*, 19(3), 252–274. <https://doi.org/10.1108/JOPP-11-2018-0045>

- Sparrevik, M., Wangen, H. F., Fet, A. M. & De Boer, L. (2018). Green public procurement – A case study of an innovative building project in Norway. *Journal of Cleaner Production*, 188, 879–887. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.04.048>
- Tysseland, B. E. (2008). Life cycle cost based procurement decisions: A case study of Norwegian defense procurement projects. *International Journal of Project Management*, 26(4), 366–375. <https://doi.org/10.1016/j.ijproman.2007.09.005>
- Wondimu, P. A., Hosseini, A., Lohne, J. & Lædre, O. (2018). Early contractor involvement approaches in public project procurement. *Journal of Public Procurement*, 18(4), 355–378. <https://doi.org/10.1108/JOPP-11-2018-021>
- Wondimu, P. A., Lohne, J. & Lædre, O. (2018). Competitive dialogue in Norwegian public infrastructure projects. *Journal of Construction Engineering and Management*, 144(10). [https://doi.org/10.1061/\(ASCE\)CO.1943-7862.0001540](https://doi.org/10.1061/(ASCE)CO.1943-7862.0001540)
- Aarhaug, J. (2015). Competitive tendering in an entry regulated market – an accident waiting to happen. *European Transport Research Review*, 7. <https://doi.org/10.1007/s12544-015-0166-4>
- Aarhaug, J., Fearnley, N., Gregersen, N. & Bjørnøy, R. (2018). 20 years of competitive tendering in the Norwegian bus industry – An analysis of bidders and winning bids. *Research in Transportation Economics*, 69, 97–105. <https://doi.org/10.1016/j.retrec.2018.05.012>